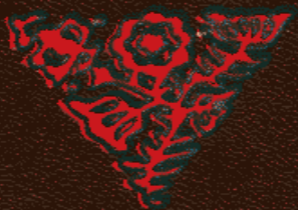

МУДРІСТЬ НАРОДНА

Мудрість народна

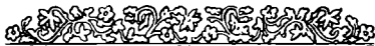
УКРАЇНСЬКІ
ПРИСЛІВ'Я
ТА
ПРИКАЗКИ

ДЕРЖАВНЕ ВИДАВНИЦТВО
ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Київ — 1962

До збірника вміщено кращі українські дожовтневі та радянські приказки і прислів'я. Розкриваючи віковічну мудрість народу, дореволюційні приказки та прислів'я відображають різні явища суспільного життя, трудову діяльність людей, їх побут, мораль, атеїстичні погляди, глибоку любов до праці... Заодно в них звучить ненависть до поневолювачів, багатіїв, гостро висміюються всілякі людські вади тощо. Приказки та прислів'я радянської доби характеризують соціалістичну мораль, нове ставлення до Батьківщини, до праці, братерську дружбу між народами нашої країни, боротьбу народів за мир в усьому світі.

ДОЖОВТНЕВІ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

НАРОД ПРОТИ ГНОБИТЕЛІВ

Бідний піт лле, а багатий його кров
п'є.

*

За царя нема й сухаря.

*

Багач норовить, як би бідного з ніг
збить.

*

Бідняк робить, а багачеві родить.

Панська правда всюди однакова: на
мужицькому горбі.

*

Пан не жне, не косить, а жупан носить.

*

Панські шати — наші лати.

*

Що вільно панові, то невільно Іванові.

*

«Тату, лізе чорт у хату!» — «Дарма,
аби не пан»

*

Сильні та багаті рідко винуваті.

*

Пан скаче, а хлоп плаче.

Панська ласка — що вовча дружба.

*

У пана ласка до порога.

*

Казав пан: «Кожух дам», — та слово
його тепле.

*

Закон у пана як дишло — куди напра-
вить, туди й вийшло.

БІДНІСТЬ. ГОРЕ. КРИВДА

Ситий голодного не розуміє.

*

Пани б'ються, а в мужиків чуби
тріщать.

За наше жито та ще нас і бито.

*

Біда бідою їде й бідою поганяє.

*

Не біда, що зайшла в двір, а біда,
що не виженеш.

*

На віку горя — море, а радощів — і в
ложку не збереш.

*

Горе тільки рака красить.

*

Іржа їсть залізо, а горе — серце.

*

Живемо добре, горя в людей не
позичаєм.

Лихо приходять пудами, а сходять
золотниками.

*

Тільки й землі маю, що поза нігтями.

*

Поля — що й курці лапою нема де
ступити.

*

Ні в горшку, ні в мішку.

*

Поли крає, а плечі латає.

*

Навчить лихо з маком коржі їсти.

*

Як одна біда йде, то й другу за собою
веде.

Наїлась біди, напилась води.

*

Біда біду перебуде — одна мине, друга
буде.

*

Крутиться, як білка в колесі.

*

Примостивсь, як сорока на колу.

*

Ти хочеш на гору, а лихо — за ногу.

*

Доки сонце зійде — роса очі виїсть.

*

На похиле дерево і кози скачуть.

Б'ється, як риба об лід.

*

Ні кола, ні двора, ні рогатого вола.

*

До дуги й вудила недостає тільки воза
та кобили.

*

Куди не кинь, то все клин!

*

В убогого тоді неділя, коли сорочка
біла.

*

Іде зима, а кожуха нема.

*

Родився без сорочки, так і вмру без
штанів.

У чоботях іде, а сліди босі.

*

Без хліба — не до обіда.

*

Лісу — хоч бийся, води — хоч мийся, а
хліба — хоч плач.

*

Хоч сядь та плач, хоч стоячи кричи!

*

Одна на мені, а друга в пранні (со-
рочка).

*

Голий, як турецький святий.

*

Ще то не біда, як у просі лобода, а
тоді біда, як і проса нема!

Голодній курці все просо на думці.

*

Нема й ока заपोшити!

*

Голод не тітка.

*

І ріски в роті не було!

*

Голодній кумі хліб на умі.

*

Голодному й опеньки м'ясо.

*

Коли ласувать, так ласувать: бий, жінко, ціле яйце в борщі!

У кишені вітер гуляє.

*

Де тонко — там і рветься, де блага —
там і дереться.

*

Один з сошкою, а семеро з ложкою.

*

В борг береш — собі на шию ярмо кла-
деш.

*

Позика — не штука, та віддача — мука.

*

Хата чужая як свекруха лихая.

Холодно в хаті, що й собаку не вдер-
жиш.

Багатого за стіл саджають, а убогого
і так випроводжають.

*

Бідному ніхто не подарує.

*

Легше десятком подарувати, чим в од-
ного попросити.

*

З розкоші не йдуть у міхоноші.

*

Аби шия, а ярмо найдеться.

*

Панської роботи не переробиш.

*

Бідному у багатого жить—або плакати,
або тужити.

Б'ють і плакати не дають.

*

З хазяйської правди наймитові очі лізуть.

*

Розірвись надвое — скажуть: чому не начетверо?

*

Як приймали, то й сала давали, а як прийняли, то й хліба не дали.

*

Двом панам служити, а сорочки не має.

*

Заробив у пана плату: з чотирьох дощок хату!

Золото миєм, а самі голодні виєм.

*

Маємось, як горох при дорозі: хто не
хоче, той не скубне.

*

Вертиться, як в окропі муха!

Хіба ревуть воли, як ясла повні?

**ВІРА В ПЕРЕМОГУ ПРАВДИ.
ОПТИМІЗМ. СИЛА КОЛЕКТИВУ**

Правда очі коле.

Ніде правди діти.

За праве діло стій сміло.

*

Що правда, то не гріх.

*

Хліб-сіль їж, а правду ріж!

*

Правда кривду переважить!

*

Що посіяв, те й пожнеш.

*

Не шукай правди в других, коли в тебе
її нема.

*

Велике діло гроші, а ще більше —
правда!

Топчи правду в калюжу, а вона все
чиста буде.

*

Правда і в огні не горить, і в воді не
тоне!

*

Хто чисте сумління має, той спокійно
спать лягає.

*

Добро та рада, де щирая правда.

*

Громада — великий чоловік.

*

Одна бджола мало меду наносить.

*

В гурті й каша їсться.

Журбою поля не перейдеш.

*

Один за всіх — всі за одного!

*

В гурті й смерть не страшна.

*

Дружній череді вовк не страшний.

*

Життя не має ціни, а воля дорожча за
життя.

*

Хто стає вівцею, того вовк з'їсть.

*

Журбою горя не здолаєш.

Пана в ребро — людям добро.

*

Бере-бере вовк, та й вовка візьмуть.

*

На те й лихо, щоб з ним битись.

*

Погане дерево не зрубуй, а викорчуй.

*

Собаці — собача й смерть.

*

Сльозами горю не допоможеш.

*

Хоч плач і не втирайся, а в тугу не
вдавайся.

Катюзі по заслугі.

*

І в наше віконце загляне сонце!

*

Буде й на нашій вулиці свято!

ПРАЦЯ. РОЗУМ. НАУКА

Чесне діло роби сміло.

*

Добре роби — добре й буде!

Без охоти нема роботи.

Бджола мала, а й та працює.

*

Хто рано підводиться, за тим і діло водиться.

*

Не кайся рано встати, а кайся довго спати.

*

У невмілого руки не болять.

*

Не взявшись за сокиру, хати не зробиш.

*

Трудова копійка годує довіку. .

Як дбаєш, так і маєш.

*

Не одежа красить людину, а добрі діла.

*

Без діла слабіє сила.

*

Не питай старого, а бувалого.

*

В умілого і долото рибу ловить!

*

Сила та розум — краса людини.

*

Борода не робить мудрим чоловіка.

Не святі горшки ліплять, а прості люди.

*

На всі руки майстер.

*

Не тим хороша, що чорноброва, а тим,
що діло робить.

*

Добра пряжа на скіпку наряде.

*

Треба нахилитися, щоб з криниці води
напитися.

*

Щоб рибу їсти, треба в воду лізти.

*

Праця чоловіка годує, а лінь марнує.

Без роботи день роком стає.

*

Під лежачий камінь вода не тече.

*

Не сокира теше, а чоловік.

*

Старого горобця на полові не обдуриш.

*

За битого двох небитих дають, та й то
не беруть.

*

Не краса красить, а розум.

*

Око бачить далеко, а розум ще даліше.

Голова не на те, щоб тільки кашкет носити!

*

Скільки голів, стільки й умів!

*

Людей питай, а свій розум май!

*

Один розум добре, а два ще краще!

*

Хто людей питає, той і розум має.

*

Мудрий не все каже, що знає, а дурень не все знає, що каже.

Що в молодості навчишся, то на старість як знайдеш.

*

Вік живи — вік учись.

*

Книга вчить, як на світі жить.

*

Наука в ліс не веде, а з лісу виводить.

*

Вченому світ, а невченому тьма.

*

Незнайко на печі лежить, а знайко по дорозі біжить.

*

Наука не йде на бука!

**ЗА РІДНИЙ КРАЙ.
ПРОТИ ЗАГАРБНИКІВ**

Кожному мила своя сторона.

*

Нема в світі, як своя країна.

*

За рідний край — хоч помирай!

*

Пропав, як швед під Полтавою!

СМІЛИВІСТЬ. ВІДВАГА. УМІННЯ

Чи пан, чи пропав — двічі не вмирати.

*

Сміливого і куля не бере.

Де відвага, там і щастя.

*

До булавки треба й голови.

*

Чия відвага, того й перемога.

КОХАННЯ. СІМ'Я. ПОБУТ

Хоч у курені, аби до серця мені.

*

Сухар з водою, аби, серце, з тобою.

*

Любов, як перстень, не має кінця.

*

До любії небоги нема далекої дороги.

Хто кого любить, той того й чубить.

*

Як гляне — серце в'яне.

*

Полюбиться сатана краще від ясного сокола.

*

Душа душу чує, а серце серцю вість подає.

*

У кого чорний вусок, тому риби шма-ток; в кого сива борода, тому й юшки шкода.

*

На любов і смак товариш не всяк.

Закохався, як чорт в суху вербу.

*

Так мене, мамо, хлопці люблять, що за
кулаками світу не бачу.

*

Як вигляне у вікно, то три дні собаки
брешуть, а одна, як придивилась, то
й сказалась!

*

Не з багатством жить, а з людиною!

*

Сватай ту, яку сам хочеш, а не ту, яка
за тебе йде.

*

З краси не пити роси.

Трудно дівку силувати заміж, як па-
рубок не бере.

*

Сиди до сивої коси, а за ледащо заміж
не йди!

*

Заміж іти — не дощову годину пере-
стоять.

*

Не плач, небого, що йдеш за нього,—
нехай плаче він, що бере біду в дім.

*

Нема кращого друга, як вірна супруга.

*

Жінка чоловікові подруга, а не при-
слуга!

Жінка не черевик — з ноги не скинеш.

*

Куди голка — туди й нитка, куди чоловік — туди й жінка.

*

Як чоловік жінку любить, то й лиха жінка доброю буде.

*

Не заглядайся на чужих жінок, бо свою згубиш.

*

Сім'я міцна — горе плаче!

*

За ледачим чоловіком жінка марніє, за хорошим — молодіє.

Хороша, хоч води з лица напийся.

*

Дай серцю волю — заведе в неволю.

*

Хоч нема що з'їсти, аби було з ким
сісти.

*

Бідному жениться, то й день малий.

*

Засватана дівка усім гарна.

*

З богом, Парасю, як люди трапляю-
ться.

*

Свасі перша чарка й перша палка.

Гарна пава пером, а жінка норовом.

*

Живуть між собою, як голубів пара.

*

Іван плахту носить, а Настя — булаву.

*

З гарної дівки — гарна й молодиця.

*

На зло моїй жінці — нехай мене б'ють.

*

Жінка для совіту, теща для привіту, а
матінка рідна лучче всього світу!

*

Рідна мати високо замахує, а помазу
б'є.

В кого пенька, в того й голівка гладенька.

*

Як мати рідненька, то й сорочка біленька.

*

Вся сім'я вмісті — так і душа на місці.

*

Дитина хоч кривенька, та батькові-матері миленька.

*

Матері кожної дитини жаль, бо котрого пальця не врїж, то все болить.

*

«Чим ви, хлопці, дома втираєтесь?» —
«Батько рукавом, мати подолом, а я на печі так сохну!»

Гуща дітей не розгонить.

*

У семи няньок дитина без носа.

*

Сім баб — сім рад.

*

У дитини заболить пальчик, а у матері — серце.

*

Один син — не син, два сини — півсина,
три сини — ото тільки син!

* .

Дочка — як ластівка: пощобече-пощебе-
че та й полетить.

Малі діти — малий клопіт, а підростуть — буде великий.

*

«Хто винен?» — «Невістка!» — «Так її вдома нема!» — «Та он її плахта на жердці висить!»

*

Не трать ходу до поганого роду.

*

Шануй батька й неньку — буде тобі скрізь гладенько.

*

Ніхто не баче, як сирота плаче; а як заскаче, то всяк баче.

*

Сироті хоч з мосту та в воду.

Гни дерево, поки молоде, учи дітей,
поки малі!

*

Не та мати, що родила, а та, що виго-
дувала!

*

Горе тому, в кого нема порядку в дому!

*

Не навчив батько—не навчить і дядько.

*

Яблуко від яблуньки недалеко котит-
ється.

*

Ждала баба внукового книша, та ви-
лізла й душа!

Матір ні купити, ні заслужити.

*

Мати рідна б'є — так гладить, а мачуха
і гладить — так б'є.

ДРУЖБА. ГОСТИННІСТЬ

Друзі пізнаються в біді.

*

Біля сухого дерева й сире горить.

*

В лиху годину узнаєш вірну людину.

*

Скажи мені, хто твій товариш,— тоді я
скажу, хто ти.

З ким поведешся, від того й наберешся.

*

Для милого друга — й вола з плуга.

*

Який гість — така йому й честь.

*

Чим багаті, тим і раді.

*

Що хата має, тим і приймає.

*

Сідайте, хай ноги для дороги!

*

З добрим дружись, а лихих стережись.

**ЗДОРОВ'Я. ХВОРОБА.
СТАРІСТЬ. СМЕРТЬ**

Найбільше багатство — здоров'я.

*

Молодого кров гріє.

*

Держи голову в холоді, живіт у голоді,
а ноги в теплі — будеш жити вік на
землі.

Що за холод, як козак молод.

*

Не смерть страшна, а недуга.

Хвороба нікого не красить.

*

Скрипуче дерево довго живе.

*

Проти віку нема ліку.

*

Був кінь, та з'їздився.

*

Забув віл, як телям був.

*

Загоїться, поки весілля скоїться.

*

Старе — як мале: що бачить, того й
просить.

Кортить бабі шкурина, та не вкусить.

*

Старість — не радість, а вмирати не хочеться.

*

Пройшов вік, як батогом хляснув!

*

Не буде баба дівкою.

*

Смерть та родини не ждуть доброї години.

*

Недовго вже йому ряст топтати!

*

Перед смертю не надишешся.

Добрі ті зуби, та кисіль їдять!

*

Як молодим був, то сорок вареників
з'їдав, а тепер хамелю-хамелю і на-
силу п'ятдесят умелю!

*

Старий як світ.

*

Боятися смерті — на світі не жити!

*

Смерть боїться того, хто з нею боре-
ться.

СПОСТЕРЕЖЕННЯ НАД ПРИРОДОЮ. ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

На Новий рік прибавилось дня на заячий скік.

*

Вночі тріщить, а вдень плющить.

*

До першого грому земля не розмірзається.

*

Кинь ячмінь в болото — вбере тебе в золото.

*

Сухий березень, теплий квітень, мокрий май — буде хліба урожай.

*

Влітку один тиждень рік годує.

Сім год мак не родив — і голоду не
було.

*

Привикай до господарства змолоду, то
не будеш знати на старість голоду.

*

Посій впору, будеш мати зерна гору.

*

Посієш вчасно, то й вродить рясно.

*

Ластівка день починає, а соловей його
кінчає,

*

Як сіно косять, то дощів не просять:
самі йдуть.

Без хазяїна двір плаче, а без хазяйки—
хата.

*

Згаяного часу і конем не доженеш.

ПРОТИ ПОРОКІВ І ВАД ЛЮДИНИ

Руки білі, а сумління чорне.

*

В ноги кланяється, а за п'яти кусає.

*

Грається, як кіт з мишею.

*

Такий добрий, що в ложці води
втопив би.

Не клади в рот пальця, бо одкусить.

*

На язиці медок, а на думці льодок.

*

Слова ласкаві, та думки лукаві.

*

У вічі — як лис, а позаочі — як біс.

*

Ти йому хліб, а він тобі камінь.

*

М'яко стеле, та твердо спать.

*

Вовк прийшов у овечій шкурі.

Святий та божий, на чорта похожий.

*

В людях Ілля, а вдома свиня.

*

Вовчу думку має.

*

Там вовк не бере, де сам живе.

*

Вовка як не годуй, а він усе в ліс дивиться.

*

Пожалів вовк кобилу — залишив хвіст і гриву!

*

Повадиться вовк у кошару ходити, то все стадо перебере.

Спить, а Химині кури бачить!

*

Бійся пса не того, що гавка, а того, що
лащиться.

*

Не вір собаці, бо вкусить!

*

Не копай другому яму, бо сам в неї
впадеш.

*

Словом — як листом стеле, а ділом —
як голками коле.

*

Хитрого од лукавого не відрізниш.

*

Вийшов сухим із води Юхим.

Пройшов огонь і воду.

*

Він такий, що з вареної крашанки
курча висидить.

*

З-під стоячого підшву випоре.

*

І риби наловить, і ніг не замочить.

*

Такий, що і в ступі не влучиш!

*

В мутній воді рибу ловить.

*

Він з піску мотузки суче.

Знають його всі, як облупленого!

*

Крутить, як циган сонцем.

*

Хто кислиці поїв, а кого оскома напала!

*

І сам не дам, і другому не дам.

Посеред зими льоду не випросиш
у куми.

*

На тобі, небоже, що мені негоже!

*

Давали, та з рук не пускали.

Цяця, цяця — та в кишеню!

*

Обіцянка — цяцянка, а цяця досі в кишені.

*

Лінивий двічі ходить, скупий двічі платить.

*

Тяжко нести, та жалко кидати.

*

Як мед — то й ложкою!

*

Допався, як кіт до сала.

*

Поганому виду нема стиду.

Стида, як у тої кобили, що воза
побила.

*

Погані очі все перелупають.

*

У сірка очей позича.

*

Знає кіт, чиє сало з'їв.

*

На вовка неслава, а їсть овець Сава.

*

Яка совість, така й честь.

*

Ложка дьогтю зіпсує бочку меду.

В чуже просо не пхай носа!

*

Ви тільки за дугу, а він вже й на возі.

*

Як сіль в оці.

*

Прип'явся, як реп'ях до кожуха!

*

Прилип, як шевська смола до чобота!

*

Куди кінь з копитом, туди й рак
з клешнею.

*

Коня кують, а жаба ногу підставляє.

Не лїзь, куди голова не лїзе!

*

Де люблять — не части, де не люблять — не ходи!

*

Не до тебе п'ють — не кажи «здоров»!

*

Не брудни криниці, бо схочеш водиці.

*

Не загібай жар чужими руками!

*

Колос повний до землі гнеться, а пустий угору дереться.

*

Кожен кулик своє болото хвалить.

Хвалила сова своїх дітей, що найкращі
в світі.

*

Поки хвалько нахвалиться — будько
набудеться.

*

Гречана каша сама себе хвалить.

*

Носиться, як дурень з ступою.

*

Чие нявчало б, а твое мовчало б!

*

Надувся, як ковальський міх.

*

Пнеться, як хміль по тичці.

Далеко куцому до зайця!

*

Де ще те теля, а він уже з довбнею
бігає!

*

Якби свині роги, то людей би всіх
поколола.

*

Високо літав, а низько сів.

*

Не все те золото, що блищить.

*

Не скуби, поки не зловиш.

*

Не спитавши броду, не лізь прожогом
у воду!

Не хватайся поперед батька в пекло,
бо не знайдеш де й сісти!

*

Не хвали день до вечора.

*

Не кажи гоп, поки не перескочиш!

*

Два пани, а одні штани: котрий раніше
встав, той ся і вбрав.

*

Нарядилася, як пава, а кричить, як
гава.

*

Намоллов сім мішків гречаної вовни.

*

Золоті гори обіцяє.

Обіцяного три роки ждуть.

*

Ти йому про діло, а він тобі про козу білу.

*

Хто про Хому, а хто про Ярему.

*

Язик без кісток: що хоче — лопоче.

*

Меле, як порожній млин!

*

Передав куті меду!

*

Він набалакає, що на вербі груші ростуть!

Таке верзе, що й купи не держиться!

*

Казав, та не зав'язав.

*

Говорив Мирон рябої кобили сон!

*

Вона знає, що у нас і в борщі кипить!

*

Ніхто не знає: тільки баба та вся громада,
тільки сич, та сова, та людей півсела!

*

Чув дзвін, та не знає, звідки він!

*

Язиком вихати — не ціпом махати.

Треба знати, де що сказати.

*

Менше говори — більше вчуеш.

*

Порожня бочка гучить, а повна мов-
чить.

*

Держи язик за зубами.

*

Слово не горобець: випустиш — не
піймаєш.

*

Чужий рот не хлів: не зачиниш, як
розчиниться.

*

Не міряй всіх на свій аршин.

Хіба помилиться та правду скаже.

*

Що ступить, то й збреше.

*

Бреше і оком не моргне.

*

Чисто бреше, що й віяти не треба.

*

Брехали твого батька сини та й ти
з ними!

*

Брехнею світ пройдеши, та назад не
вернешся.

*

В роботі «ох», а їсть за трьох.

Білі руки роботи бояться.

*

Люди — жать, а ми — на межі лежать.

*

Хто діло робить, а хто гави ловить.

*

Лінивому все ніколи.

*

Сиди, Векло, ще не смеркло!

*

І туди гаряче, і сюди боляче.

*

«Нехай» — поганий чоловік.

Не тепер, то в четвер.

*

Це йому й за вухом не свербить.

*

Робить, як мокре горить.

*

Ото-то горе, що риба в морі!

*

Ласа кішка до риби, та в воду лізти
не хоче.

*

І за холодну воду не візьметься.

*

Аби день до вечора.

Не так лїнь, як не хочеться.

*

Нї грач нї помагач.

*

Ївши, гріється, а робивши, мерзне.

Нї сіло нї впало — дай, мамо, сала!

*

Де кисіль — там я й сїв, де пиріг —
там я й ліг!

*

То снідаю, то обідаю — і погуляти ні-
коли!

*

Пішла по масло — та й в печі погасло.

Його по смерть добре посилать.

*

Хоч три дні не їсти, аби з печі не
злізти.

*

Ех, якби піч на коні, а я на ній —
добрий козак був би!

*

У ледачого хазяїна і чоботи з ніг
вкрадуть.

*

В гарячці лежить, а без пам'яті хліб
їсть.

*

Два недужих сіли та й хліб з'їли.

«Синашу, піди стовчи пшона на кашу».— «Ох, мамо, спина заболіла».— «Синашу, іди їсти кашу».— «Мамо, а де моя велика ложка?»

*

Болить бік дев'ятий рік, та не знаю, в яким саме місці.

*

Як без діла сидіти, то можна й одубіти.

*

Хочеш їсти калачі, то не сиди на печі.

*

З лежні не буде одежі, а з спання — коня.

Не тоді хортів годують, як на влови
Йдуть.

*

Вчи лінивого не молотом, а голодом!

*

Не б'є, не лає, та ні про що й не дбає.

*

Що в тверезого на умі, те у п'яного на
язиці.

*

Хміль не вода — чоловіку біда!

*

Як до праці — руки дрижать, а чарочку
добре держать!

Вже не в одній чарці денце бачив!

*

Де чарка, там і сварка.

*

Сім п'ятниць на тиждень у п'яниць.

*

П'яному море по коліна.

*

Намогоричився до самого підборіддя!

*

На злодієві шапка горить!

*

Краденим не забагатієш.

Вовків бояться — в ліс не ходить.

*

У страху очі великі.

*

Що сіре, те й вовк!

*

Лякливий, як заєць, а шкідливий, як кішка.

*

Налякав міх — і торби страшно.

*

У лісі вовки виють, а на печі страшно.

*

П'ятами накивав, аж залопотіло!

Дав дулю через кишеню.

*

Не бачила сова орла, а як уздріла, то аж зомліла.

*

Показалась за сім вовків копиця сіна.

*

Молодець проти овець, а проти молодця і с'ам як вівця.

*

Не бачить сова, яка сама.

*

Чужі гріхи перед очима, а свої — за плечима.

Чуже бачить під лісом, а свого не бачить під носом.

*

В чужому оці і порошок бачить, а в своєму і сучка не добирає.

*

Дорікав горщик чавунові, що чорний; аж гульк — і сам у сажі.

*

І з посміху люди бувають.

*

Хто сміється, тому не минеться.

*

У чужій руці завжди шматок більший.

*

На чужий коровай очей не поривай!

Бджола жалить жалом, а чоловік —
словом.

*

Мухи та комари кусають до пори,
а для лихої людини нема ні пори, ні
години.

*

Гадюка хоч не вкусить, то засичить.

*

Гляне — молоко кисне!

*

Без огню пече.

*

Гризе, мов іржа залізо.

*

Не pomoже кадило, коли бабу сказило.

Отакі, матінко, лихіі люди: як напало
на мене семеро перекупок, то ледве
одгризлась!

*

Накрив мокрим рядом та ще й поме-
лом.

*

Залив за шкуру сала!

*

Не києм, то палицею.

*

Набрид гірше гіркої редьки!

*

Він мені у печінках сидить!

*

Живуть, як кішка з собакою.

Гризуться, як собаки за кістку.

*

Два коти в одному мішку не помиря-
ться.

*

Глечик пополам — ні тобі, ні нам!

*

Корова реве, ведмідь реве, а хто кого
дере — і чорт не розбере.

*

Хто в ліс, хто по дрова!

*

Добрі гості, та в середу трапились.

*

Сідайте на чім стоїте!

Їж, а то вже трохи свиням не вилила!

*

Можна було б в гостях довше гуляти,
та забули хліба взяти.

*

Ось вам, дядьку, шапка і рукавиці,—
гуляйте у нас ще!

*

Для проханого гостя багато треба, а
несподіваний гість — що не постав, то
з'їсть.

*

Хай краще живіт потісниться, ніж
страва скиснеться!

*

Баба з нехочу ціле порося з'їла.

Дайте мені ще й дитині моїй.

Щоб знаття, що в кума пиття, то б і діти забрав!

Масти Федя медом, а Федь усе Федьом!

*

Наскочила коса на камінь, та камінь не подається.

*

З ним каші не звариш!

*

Слова пристають, як горох до стінки.

*

Ти йому — стрижено, а він тобі — голено!

Я йому вісімнадцять, а він мені — без
двох двадцять!

*

Як схоче — то й на гору скоче, а не
схоче — то й з гори не везе.

*

Хоч гірше, аби інше.

*

Все недогода бабиній дівці.

*

Захотілося у петрівку мерзлого.

*

Ні швець, ні кравець, ні в дуду грець.

*

Приший кобилі хвіст.

Ні врізать ні доточить.

*

Який Яків, стільки й дяки!

*

Ні риба ні м'ясо, а щось наче гриб.

*

Ні кує ні меле.

*

Ні в тин ні в ворота — ні в'язать ні
чоботи шити.

*

Ні сюди Микита ні туди Микита!

*

Ні богу свічка ні чорту кочерга.

Співає, як порося в тину.

*

Купив kota в мішку!

*

Піймав смаленого вовка.

*

Виміняв шило на швайку.

*

Купив Хома хорта, а Ярема чорта!

*

Їжте, очі, хоч повилазьте,— бачили, що купували!

*

Стук-грюк, аби з рук!

Поспішиш — людей насмішиш.

*

Зробив: на собаку мале, на kota велике.

*

У когось і шило голило, а в нього і бритва не бере.

*

Зачепився за пень та й простояв цілий день.

*

Роззявив рота, як вершу.

*

Дай боже нашому теляті та вовка піймати!

Не попав по коню — так по голоблях!

*

Не купив батько шапки — нехай вуха
мерзнуть!

Говорить так, мов три дні хліба не їв!

*

Танцює, як цап на льоду.

*

Шукає вчорашнього дня.

*

Шукає Хима Юхима, а Юхим біля неї.

*

Найшла сокиру під лавкою!

Дівка заплетена, а хата неметена.

*

Видно, що Гапка млинці пекла, бо й
ворота в тісті.

*

Такий хліб удався, що кіт би за шкуру
сховався, а закалець — на палець!

*

«Що ваші дівчата роблять?» — «Шиють
та співають». — «А мати?» — «Порюють
та плачуть».

*

Торох — горох, змолотили — квасоля!

*

Вискочив, як Пилип з конопель!

Нехай буде гречка, аби не суперечка.

*

Моя хата з краю — я нічого не знаю!

*

Перетреться, перемнеться та й так
минеться.

*

Про мене, Семене, аби я Іван!

*

Назад тільки раки лазять!

*

Лучче з розумним в біді, ніж з дурним
в добрі.

*

Дурнів не сіють, не орють, а вони самі
родяться.

Послухай дурного, то й сам дурним
станеш.

*

Дурному свого розуму не вставиш.

*

Рости, сину, хоч дурний, аби великий!

*

Високий до неба, а дурний як треба.

*

Верба товста, та всередині пуста.

*

Добра кума, та розуму нема.

*

Борода до пояса, а розуму ні волоса!

Голова — як казан, а розуму — ні
ложки.

*

Вітер свище в голові.

*

Дурний на санях дрижить, а кожух
під ним лежить.

*

«Що дурень робить?» — «Воду решетом
міряє».

*

Носиться, як дурень з писаною торбою
в будень.

*

З дурним розмова, як з вітром полова.

*

Як дурень з печі!

Раденький, що дурненький.

*

Дурному не скучно самому: сидить та
регочеться.

*

Дурням закон неписаний!

*

Дурному море по коліна!

Дурень думкою багатіє.

*

Хоч дурний, так хитрий.

РІЗНІ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Що написано пером, те не виволочиш
волом.

*

Вік прожити — не поле перейти!

*

На віку, як на довгій ниві, всього трап-
ляється: і кукіль, і пшениця.

*

Вік ізвікувати — не пальцем переки-
вати!

*

Сват не сват, а так добрий чоловік.

*

Сподівався дід на обід, та без вечері
спати ліг.

Золото і в грязі блищить.

*

Хоч річка й невеличка, а береги ламає.

*

Що край — то звичай, що сторона — то
новина.

*

Він не дасть собі в кашу наплювати.

*

Язик до Києва доведе.

*

У кого що болить, той про те й гомо-
нить.

*

Танцювати не хочеться, та черевички
просяться.

Кінь на чотирьох, та й то спотикає-
ться.

✱

Чужа душа — темний ліс.

Щоб узнати чоловіка, треба з ним пуд
солі з'їсти.

✱

Піший кінному не товариш.

✱

Краще синиця в жмені, ніж журавель
у небі.

✱

З пісні слова не викидають і свого не
вставляють.

Обізвався грибом, то лізь у борщ.

*

Зла іскра все поле спалить і сама
щезне.

*

Шила в мішку не сховаєш.

*

Стид хоч і не дим, а очі виїсть.

*

Тямитиме науку до нових віників.

*

На безриб'ї і рак риба.

Кому-кому, а куцому припадає!

Добре довго пам'ятається, а злеє — ще
довше.

*

Кому весілля, а курці смерть.

*

З поганої вівці хоч вовни жмут.

*

Ти ще не бачив смаленого вовка!

*

Підеш туди, куди Макар телят не
ганяв!

*

Ниточка доведе до клубочка.

*

Не їла душа часнику, не буде й смер-
діти.

Хто як постеле, так і спатиме.

*

Прийде коза до воза, скаже: «Ме!»

*

Дружба дружбою, а служба службою.

*

Вмій пошуткувати, знай, коли перестати.

*

З чужого похмілля голова болить.

*

Не мала баба клопоту та купила порося,— порося в кувик, а баба в крик.

Не все так сталося, як жадалось.

*

З гори вскач, а на гору — хоч плач!

*

Чужу біду на воді розведу, а своїй
і кінця не знайду.

*

Лежачого не б'ють.

*

Більш копи лиха не буде.

*

Що було, то билом поросло.

*

Хто пізно ходить, той сам собі шко-
дить.

Перше м'ясо — свинина, перша риба —
линнина.

*

Недосол на столі, а пересол на спині.

*

Дурне сало без хліба!

*

Сякі-такі вареники, а все ж краще га-
лушок.

*

Дешева рибка — погана юшка.

*

Вода і камінь довбає.

*

Понадився собака за возом ходити —
то й за саньми побіжить.

Горбатого могила виправить.

*

Пропав, і собаки не загавкали.

*

Подивився, мов кислицю з'їв.

*

Сліпій курці все пшениця.

*

То не кінь, що в болото увезе, а то, що
з болота вивезе!

*

Попав пальцем у небо!

*

Насміялася верша з болота.

Добрий борщик, та малий горщик.

*

Шкурка вичинки неварта.

*

Не так шкода, як невігода.

*

Погане порося і в петрівку мерзне!

*

Охота гірш неволі.

*

Дереться — на нове береться.

*

Дарованому коневі в зуби не дивляться.

Коли моє не в лад, то я з своїм назад.

*

Піймав не піймав, а погнатися можна.

*

За що купив, за те й продаю.

*

І злодія не було, а батька вкрадено.

*

З цього пива не буде дива!

*

Глухий що не дочує, то вигідає.

*

Товчеться, як Марко в пеклі!

Не піймавши, не кажи, що злодій.

*

Дуб ламається, а лозина нагинається.

*

І сіно ціле, і кози ситі!

*

Зайця ноги носять, вовка зуби годують.

*

Риба смердить від голови.

*

В ліс дров не возять/

*

Запас біди не чинить і їсти не просить.

Ухвѣтив шилом патоки!

*

Батогом обуха не переб'еш.

*

Не такий чорт страшний, як його ма-
люють!

*

Лучче одно око своє, ніж чужі двоє.

*

Інша рада — гірш, як зрада.

*

Знявши голову, за волоссям не пла-
чуть.

*

Є люди, що й солов'я не люблять.

І по заячому сліду інколи знаходять
ведмедя.

*

Свого не цурайся—за чуже не хапайся.

*

Чумак з возом перекинувся. (Кажуть,
коли пересолена страва).

*

Їхав до Хоми, а потрапив до куми.

*

Схожий, як свиня на коня,— тільки
шерсть не така.

*

Шукай вітра в полі.

Хоч і кожух м'ять, аби не гулять!

*

Не трать, куме, сили, спускайся на дно!

*

За бджоли не скажу, а мед солодкий.

*

І риба б співала, коли б голос мала!

*

Не тільки світу, що в вікні,— за вікном
ще більше.

*

Або пан, або пропав!

*

Був на коні і під конем.

Який Сава, така й слава.

*

Так його люблять, як собаки старця.

*

Казала Настя, як удасться.

*

Ждали-ждали та й жданики поїли.

*

Так їсть — аж за вухами лящить.

*

Що з воза впало, те пропало.

*

Тісно — і яблуку ніде впасти.

Хто два зайці гонить, той жодного не
зловить.

*

Краще на волі на вітці, чим у неволі
в золотій клітці.

*

На того вина, кого дома нема.

*

На битім шляху трава не росте.

*

Заховав так, що й з свічкою не зна-
йдеш!

*

Згадала баба, як дівкою була.

Кашу маслом не зіпсуєш.

Це тоді буде, як рак свисне!

*

Це буде, як на долоні волосся виросте.

*

Аби мед, а мухи налізуть.

*

Добра свита, та не на мене шита.

*

Ходім за одним рипом з хати!

ОБРАЗНІ ПОРІВНЯННЯ. ХАРАКТЕРИСТИКИ

Ясний, як сонечко.

Чистий, як сльоза.

*

Зелене, як рута.

*

Червоний, як жар.

*

Синій, як буз.

*

Згубилась, як голка в сні.

*

Вишептався, як рак у торбі.

*

Бережи, як ока в лобі

Дивиться, як кіт на сало.

*

Витріщив очі, як теля на нові ворота.

*

Німа, як риба.

*

Скучає, як собака за києм.

*

Боїться, як торішнього снігу.

*

Не поминай лихом, а добром, як хочеш.

*

Далеко, як небо від землі.

Спить, хоч з гармати стріляй.

*

Поможе, як мертвому кадило.

*

Два білих, а третій — як сніг.

*

Сухий, як перець.

*

Упертий, як цап.

*

Хитрий, як лис.

*

Видно, як удень.

Ніч — хоч в око стрель!

*

Як в око вліпив.

*

Тихо, хоч мак сій.

*

Старий, як світ.

*

Здорова, як вода.

*

Гарна дівка, як маківка.

*

Дівчина — як у лузі калина.

*

Глухий, як тетеря.

Хай би тебе муха вбрикнула!

*

Стидно, аж вуха в'януть!

*

Пропав, як руда миша.

*

Пропав, як собака в ярмарку.

*

Солодкий, як мед.

*

Пристало, як свині наритники.

*

Розгулявся, як теля на припоні.

Як з гуски вода.

*

Як руками одняло (хворобу, біль).

*

Возиться, мов кіт з оселедцем.

*

Поспішається, як з козами на торг.

КАЛАМБУРИ

На городі бузина, а в Києві дядько.

*

Де Крим, де Рим, а де попова груша!

Хоч ти іди в ліс по дрова, а я буду
дома, хоч я буду дома, а ти йди
в ліс по дрова.

*

Сам голий, а сорочка за пазухою.

*

Як гороху, тих знайомих: куди не піду,
то випхнуть.

*

Як є голова, то й носи здоров.

*

Ну й ніс — для празника ріс, а ти в
будень носиш!

*

Не знав, не знав, та як на те й забув!

Набрав, що аж голому поза пазухою
повно!

*

Пішов у ріст, як заєць у хвіст.

*

Всяк розумний по-своєму: один спершу,
а другий потім.

*

Давай, жінко, перцю — мед закушу!

*

Химині кури, що пішли в череду
недоєні.

*

Круть-верть — в черепочку смерть!

*

За царя Панька, як була земля тонка,—
пальцем ткнеш та й воду п'єш.

Нема хліба — їж пироги.

*

Буває, що й теля вовка хапає.

*

Злякався, аж сорочка на мені попо-
лотніла.

*

Там-то глибоко — жабі по око!

*

«Чого ти, бабо, ополоником їси?» —
«Десь діти корець занесли».

*

Кумова хата горіла, а моя тітка руки
нагріла — от ми й родичі.

«Сідай, бабо, підвезу». — «Нема часу!
Треба йти!»

ПРОТИ РЕЛІГІЇ, ПОПІВ

Бог з бідного останнє здирає та багато-
того вдягає.

*

Піп і пан — то одно.

*

У бога повір, то пан сам знайдеться.

*

Всі попи одним миром мазані.

*

Піп людей картає, а сам казна-що
виробляє.

Попи м'яко стелять, та твердо спать.

*

У церкві піп прикидається людям братом, а поза церквою — стає людям катом.

*

Богові поклони, а попам — мільйони.

*

Попа за серце брало, як мало людей вмирало.

*

Благослови, владико, дерти з бідного лико!

*

Не вір попові, як псові.

Бреше, як піп у церкві.

*

Дурень іде молиться, а піп із нього
живиться.

* .

Нема нікому так добре на світі, як по-
пові та котові: обидва лежать та
хліб дурно їдять.

*

У попа очі завидющі, а руки загребущі.

*

«Святий кріпкий, святий боже!» — як
заплатиш, то поможе.

РАДЯНСЬКІ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

НАРОД ПРО ЛЕНІНСЬКУ ПАРТІЮ

Леніна заповіт — на тисячі літ.

*

Немає таких фортець, яких більшовики
не могли б здобути.

*

Наша партія могутня нас веде в ясне
майбутнє.

*

До щастя й свободи веде партія
народи.

Що роблять більшовики, те буде жити
віки.

*

За партією йти—в щасті жити і цвісти.

*

Більшовики — народу керівники.

*

Комуністи нас навчили — в цьому наша
сила.

*

Ленін не вмер — він живе й тепер.

*

Ленінізм вказав шлях у комунізм.

*

Ленінізм вчить, як на світі треба жити.

Сила партії незмірна, бо́ народу вона
вірна.

БОРОТЬБА ЗА ПЕРЕМОГУ ЖОВТНЕВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Більшовики нас учили, тому ми ворога
розбили.

*

Радянська влада — панам завада.

*

Розколовся світ на свободу й гніт.

*

Хоч і кров проливали, але волю
дістали.

*

Присмирів, як у революцію пан.

Радянське — не панське.

*

Щастя тому дається, хто за нього в
бою б'ється.

*

Нове у нас тепер життя — старому не
буде вороття.

*

І в наше віконце заглянуло сонце!

*

Радянський закон — панів вон!

*

Працюй невпинно — зміцниш Батьків-
щину.

Скоропадський, Петлюра, Махно — однаково з нас драли, бо в одну дудку грали.

*

Кляне, як баба Денікіна.

*

Як в людей одна мета — не страшна й Антанта.

*

І гетьман брав, і Денікін брав, аж поки «годі» комунар сказав.

*

Раніше село таке було: панові поклонись, урядникові покорись, попові помолись; революція настала — всіх їх порозганяла.

Старий світ зруйнували — новий збудували.

*

Вчорашні раби — сьогодні герої доби.

*

Щастя в повітрі не в'ється — воно в боротьбі достається.

*

Права не дають — права беруть.

*

Діждались пори, що покотились пани з гори.

*

Минулися ті роки, що розпирало панам боки.

*

Були пани — плакали ми, пропали пани — усміхнулися ми.

Хай ворог не думає на кордон ступи-
ти — будемо нещадно його бити!

КОЛГОСПНЕ БУДІВНИЦТВО

У колгоспі працювати — горя-лиха не
знати.

*

Де колись були бур'яни, там тепер
широкі лани.

*

Колгосп — великий чоловік.

*

В колективі гарно жити — є що їсти, є
що пити, радісно гуртом робити.

*

Де раніш була панська земля, шумлять
урожаєм колгоспні поля.

За царату на межі брав брат брата на
ножі, колгосп межі зарівняв — і брат
брата обійняв.

*

Тепер радісно нам жити: не панам —
собі робити.

*

На колгоспному току густо — і в коморі
не пусто.

*

За колгосп дбатимеш — достаток
матимеш.

*

Хто працює, той і їсть,— так вимага
соціалізм.

*

В працюватім колективі всі заможні
і щасливі.

Який колгосп — такий доход.

*

Велика сила — колгоспна машина.

*

Наука навчить, як хліб родить.

*

Мічуріна наукою озброїмось — садами
родючими збагатимось.

*

Гарний соловей голосом, а колгосп ко-
лосом.

*

Ні меж ні краю колгоспному врожаю.

*

Аж серце радіє, як колгосп міцніє!

Розцвітає наша доля на колгоспнім
полі.

*

У колгоспі працюєш — ніколи не
горюєш.

*

Нащо і клад, як у колгоспі лад!

*

Як буде артіль робити, так буде
і земля родити.

*

В гарній артілі й худоба в тілі.

*

Без труднощів не їстимеш пирогів.

На колгоспному лану оре трактор
цілину.

*

Не обмежуйсь планом — виростеш
титаном.

*

По-новому живемо — по-новому ниви
оремо.

*

Сам вперед іди і другого за собою
веди!

*

Посієш впору — збереш зерна гору.

*

Працюй ударно — житимеш гарно!

На годину спізнився — за рік не доженеш.

*

Якщо бажаєш стать заможним — у праці будь непереможним.

*

В колективах чиста нива і багаті жнива.

*

Артільний хлібець не зміряєш на гарнець.

*

Без ініціативи — що без рук.

*

Смілі йдуть на цілину, як ходили на війну.

Казахстану і Алтаю весь народ допомагає.

ЗАМОЖНЕ, КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ

Коли добре жити, то гарно й робити.

*

Тепер те сталося, про що раніш в казці розповідалося.

*

Раніш жили — сльози лили, тепер живемо — щастя куємо.

*

Здобудеш освіту — побачиш більше світу.

*

Учиться — завжди пригодиться.

Книжку читай — розуму набирай!

*

З піснею дружити — в роботі не
тужити.

*

Розцвіло наше життя — старому нема
вороття.

*

Спасибі Іллічу — електрикою свічу.

*

У нас тепер електрики хоч на три
Америки.

*

Щоб культурно жити, треба працюю лю-
бити.

Раніше жінка — до рогаща, а тепер —
до державного керма.

*

Наречена славиться трудоднями, а не
подушками.

*

Наша техніка шахтьорська в сто раз
краща, ніж заморська.

*

Тесть — інженер, зять — комбайнер,
дочка — знатна ланкова — от і сім'я
нова.

Як під сонцем цвітуть квіти, так жи-
вуть радянські діти.

*

Конституція нова дала жінці всі права.

Будеш в лаві, як в бою,— Вітчизну
вславиш ти свою.

ВЕЛИКА ВІТЧИЗНЯНА ВІЙНА (1941—1945 рр.)

Кому нашої землі схочеться, той під
нею скорчиться.

*

Кляне, як баба фашиста.

*

Фашист думав панувати — довелось
йому сконати.

*

Високі в СРСР пороги на фашистські
ноги.

Хочеш вільно жити — іди фашистів
бити.

*

Хай лізе штик у фашистський бік.

*

Фашистська вдача — собача.

*

«На кого то собаки лають?» — «То
фашистського офіцера «вітають».

*

Ні кроку радянської землі не дамо
фашистській очмані!

*

І один в полі воїн, якщо він
радянський.

Фашист і націоналіст — рідні брати.

*

Грабований кожух фашиста не гріє.

*

Не доведеться тобі, фашисте, у нас панувати, а доведеться тобі скаженою собакою погибати.

*

Фашисту не спиться: фашист партизана боїться.

*

Фашисти кровожадні, як вівки, а по-
лохливі, як зайці.

*

До Москви — «гох-гох», од Москви —
«ох-ох».

До нових віників фашисти будуть пам'ятати, як на чуже добро зазіхати!

*

Фашист прийшов за нашою землею, та й сам накрився нею.

*

Гітлерівському катюзі заплатили по заслугі.

*

Фашист думав Дніпро проплить — пішов на дно раки ловить.

*

Хотів фашист на Україні жити, але прийшлося йому, собаці, в сирій землі гнити.

Фашисти нам яму копали, та самі в неї
впали.

*

Тікай, фашисте, не тікай — однаково
тобі край!

*

Фашист з України пішов без підшов.

*

Тож і недаром кажуть так: хоч горох,
хоч жито, як залізеш не в своє, зна-
чить будеш битий.

*

Радянська сила фашистів розбила.

РАДЯНСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ

І. ДРУЖБА НАРОДІВ

Росія та Україна — з одного кореня
калина.

*

Наша сила — сім'я єдина.

*

Найвища честь — довір'я народу.

*

У нас народи вільні, бо права всім
рівні.

*

Народна дружба, братство — дорожче
всякого багатства.

*

Той радянський патріот, хто дбає про
народ.

Радянський закон найсильніший.

*

Добре живеться, бо дружба в радянській сім'ї ведеться.

*

Жить — Вітчизні служити.

*

З кожним роком, з кожним днем ми міцнієм і ростем.

*

Соціалістичні сили щохвилини зростають, а капіталісти свої втрачають.

*

Де у людства власна воля, там кується краща доля.

У Радянському Союзі всі трудящі —
рідні друзі.

*

Дружно спаяний нарід схожий на
граніт.

ЗА МИР В УСЬОМУ СВІТІ

Мир у світі буде — його хочуть усі
трудящі люди.

*

Хто цілину підіймає, той війни не
бажає.

*

Народ дихне — підніметься буря.

*

Ті, що війну готують, самі ніколи не
воюють.

Пани шукають виходу у війні, та на-
роди світу кажуть — ні!

*

Радянський закон — паліїв вон!

*

Хочем миру, хочем щастя — ворогів
бере хай трясця!

*

Уолл-стріт війну готує — бариші свої
рятує.

*

Вашінгтон про війни мріє, та дурні
його надії.

*

Американський рай — хто сильний, той
і одбирай.

Сателіт — це значить: сідай верхи, бий і їдь.

*

Був Чан Кай-ші, а зостався — пшик на ковші.

*

Від Камчатки до Паміру — скрізь ростуть будови миру. •

*

Ми відсіч дамо паліям війни, як в край наш квітучий полізуть вони.

*

В дружбі вміють у нас жити, край радянський боронити.

*

Сила миру не в зброї, а в людях доброї волі.

Хто на нас зазіхає, той собі голову
зламає.

*

Імперіалісти готують війну, а народи
для них — тюрму.

*

Ми за мир, ми за труд, ми за те, щоб
жив щасливо весь трудящий люд.

*

Нас не залякають палії війни: наш
спокій боронять радянські сини.

ПРОТИ РІЗНИХ ПЕРЕЖИТКІВ

Хитра людина в'ється, як хмелина.

*

Пиха не одному вже шию скрутила.

Не чванься званням, не чванься й
знанням.

*

Хто всім такає, тому ніхто не дякує.

*

Хто для всіх добрий, той нам не
годиться.

*

Хто кругом обсівсь ріднею, план не
викона за нею.

*

Поганий той колектив, де є до пляш-
ки актив.

*

Не зря Секлета попада в газету: як
робити—«ох», а як базікати—за двох.

Погана прикмета, як не подобається
голові газета.

*

Краще розумна догана, ніж дурна
похвала.

*

Як хочеш хвалитись — треба трудитись.

*

Бракороб. і нероба — одна хвороба.

*

Бюрократ так справу поверне, що сам
біс голову зверне.

*

В протоколі густо, а на ділі пусто.

З парадного ходу відмовив, а з чорного: «Добро пожалувати».

*

Шукає працю, де більше зиску, а менше ризику.

*

Хто горілку любить, той сам себе губить.

*

Хвали себе не при чарці, а на косарці.

*

В плані посіяно, а на лані ще й не орано.

*

У ледаря закон простий: працею годину — півзміни стій.

Дивись, щоб не було симулянтів
і рвачів серед сівачів!

*

Весна ледачого не любить, вона
проворного голубить.

*

Як дбаєш, так і маєш: ударник їсть,
а у прогульника піст.

*

Коли б не гульня, не згубив би
трудодня.

*

За чаркою засідать — трудоднів не
видать.

*

Зрівнялівка — ледачому мати.

Доспівався піп до пустої церкви.

*

Вже й дід Яким став не таким: і він
гукає, що бога немає.

*

Не бог, а сам чоловік прибавляє собі
вік.

*

Не в богові спасіння, а в колективній
праці.

*

Віра, бог, церкви і дзвони — все це
старі забобони.

*

Годі молитися — треба учитися.

Коли б грім був від бога, то над нами
завжди бухкало б!

*

Гучно дзвін дзвенів, та до злиднів вів.

*

Де страх, там і бог.

*

Колись на бога надіялись, то голодні
спать лягали.

*

Як до церкви ходити перестали —
жити краще стали.

*

Святі святителі, що з вами робитимеш:
ні хліба спекти, ні діри залатать,—
прийдеться так повикидать.

До церкви й до попа заростає тропа.

*

Церковне кадило людей туманило.

*

«Святий боже» орати не поможе.

*

Поможе, як попова молитва!

*

Ударник лічить трудодні, а ледар —
прогуляні дні.

*

Хто на колгоспну працю часто не ви-
ходить, той нам усім і державі шко-
дить.

Не той голова, що дуже кричить, а той,
що вміє навчить.

*

Хто в темряву дивиться, той од світла
кривиться.

*

Воля божа негожа — народна краща.

*

Язиката, а на трудодні небагата.

З М І С Т

ДОЖОВТНЕВІ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

	Стор.
Народ проти гнобителів	5
Бідність. Горе. Кривда	7
Віра в перемогу правди. Оптимізм.	
Сила колективу	17
Праця. Розум. Наука	22
За рідний край. Проти загарбників	29
Сміливість. Відвага. Уміння	29
Кохання. Сім'я. Побут	30
Дружба. Гостинність	41
Здоров'я. Хвороба. Старість.	
Смерть	43
Спостереження над природою. Гос-	
подарська діяльність	47
Проти пороків і вад людини	49

Різні прислів'я та приказки . . .	91
Образні порівняння. Характеристи- стики	108
Каламбури	114
Проти релігії, попів	118

РАДЯНСЬКІ ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Народ про ленінську партію	121
Боротьба за перемогу Жовтневої революції	123
Колгоспне будівництво	127
Заможне, культурне життя	133
Велика Вітчизняна війна (1941—1945 рр.)	136
Радянський патріотизм і дружба народів	141
За мир в усьому світі	143
Проти різних пережитків	146

Гравюра на дереві
художника *К. С. Козловського* .

Редактор *В. О. Соботович*
Художник *А. С. Мистецький*
Художній редактор *М. П. Вуек*
Технічний редактор *Є. А. Зіскіндер*
Коректор *С. Р. Смутьська*

МУДРОСТЬ НАРОДНАЯ

Украинские пословицы и поговорки

(На украинском языке)

*

Здано на виробництво 17.XI. 1961 р.

Підписано до друку 6.I. 1962 р.

Формат паперу 60×90^{1/64}. Фізичн. друк.

арк. 2,5. Умовн. друк. арк. 2,5.

Обліково-видавн. арк. 2.150.

Ціна 27 коп. Зам. 935.

Тираж 100 000.

*

Держлітвидав України.

Київ, Володимирська, 42.

*

Книжкова ф-ка «Жовтень» Головополі-

графвидав Міністерства культури

УРСР. Київ, Артема, 23.

ДЕРЖЛІТВИДАВ УКРАЇНИ

***Незабаром виходять
з друку:***

Жартівливі пісні. Збірник. 4,5 друк.
арк. Ц. 30 коп.

Українські загадки. Збірник. 4 друк.
арк. Ц. 30 коп.

Мудрість народна. Збірник. 1,5 друк.
арк. Ц. 27 коп.

Народні перлини. Збірник пісень.
4 друк. арк. Ц. 33 коп.

Народні усмішки. Збірник. 5 друк.
арк. Ц. 30 коп.

Руданський С. Співомовки. 3 друк.
арк. Ц. 25 коп.

Струни серця. Українські пісні про
кохання. 4,5 друк. арк.

Шевченко Т. Лірика. 2,2 друк. арк.
Ц. 25 коп.

**Вимагайте ці видання в усіх кни-
гарнях облкниготоргів та споживчої
кооперації.**

**Їх також можна замовити через
відділ «Книга — поштою» облкниго-
торгів або через республіканський
магазин «Книга — поштою» (Київ,
100; вул. Попудренка, 6).**